

YATIRIM TEŞVİKLERİNDE KAPSAMLI YENİLİKLER: TÜRKİYE YÜZYILI KALKINMA HAMLESİ VE SEKTÖREL TEŞVİK SİSTEMİ

I. GİRİŞ

30/05/2025 tarihli ve 32915 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ("**Karar**"), kalkınma planlarında belirlenen stratejik önceliklerin uygulamada karşılık bulmasını tesis etmektedir. Bu doğrultuda, üretim ve istihdamı artırmaya yönelik katma değeri yüksek projeler; vergisel muafiyetler, gümrük vergisi istisnaları, düşük faizli kredi imkânları, makine destekleri, yatırım yeri tahsis ve sigorta primi işveren hissesine yönelik desteklerle bütüncül bir teşvik rejimine dâhil edilmiştir. Projelerin yeşil ve dijital dönüşüm şartlarına uygunluğunun sağlanması; müracaat, değerlendirme ve izleme süreçlerinin şeffaf ve izlenebilir biçimde yapılandırılması suretiyle yatırım yol haritalarının netleştirilmesi de Karar’ın temel düzenlemeleri arasında yer almaktadır.

Genel çerçevede Karar; ekonomik büyüme dinamiklerinin ötesine geçerek Türkiye’nin küresel üretim ağlarındaki konumunu güçlendirmeyi, dışa bağımlılığı azaltmayı ve uluslararası doğrudan yatırım akışını artırmayı hedeflemektedir. Bölgesel gelişmişlik farklılıklarının giderilmesine yönelik tedbirlerle yerel kapasitenin desteklenmesi, tedarik zincirlerinde ulusal kaynak kullanımının artırılması ve inovasyon odaklı üretim modellerinin yaygınlaştırılması suretiyle sürdürülebilir kalkınma planlarıyla örtüşen bir dönüşüm süreci tasarlanmıştır.

II. TEMEL ESASLAR

1. Karar Kapsamındaki Teşviklerden Yararlanabilecek Yatırımlar Hangileridir?

Desteklerden yararlanabilecek yatırımlar ve bu yatırımların sağlaması gereken şartlar, Karar’ın EK-3’ünde belirtilmiş olup ilgili listede sayılanlar haricindeki yatırımların kural olarak Karar’da belirtilen desteklerden yararlanması mümkün değildir. Bu koşulun aranmadığı, istisna teşkil eden yatırımlar ise (i) Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi, (ii) Dijital Dönüşüm Programı, (iii) Yeşil Dönüşüm Programı ve (iv) sanayi sicil belgesine sahip mevcut tesislerde yapılacak deprem veya yangın riskine karşı yapılan yatırımlardır.

Asgari sabit yatırım tutarının belirli olmadığı yatırımlar bakımından; Karar'ın EK-2'sinde belirtilen birinci ve ikinci bölgelerde asgari 12 milyon Türk lirası, diğer bölgelerde ise asgari 6 milyon Türk lirası sabit yatırım tutarı şartı öngörülmektedir. Finansal kiralama suretiyle temin edilen makine ve teçhizatın toplam bedelinin ise her bir finansal kiralama şirketi yönünden en az 3 milyon Türk lirası olması gerekmektedir. Teşvik belgesi düzenlenmesine ilişkin müracaat tarihinden önce gerçekleştirilmiş bulunan yatırım harcamaları teşvik belgesi kapsamına alınmamaktadır.

Diğer yandan; Karar uyarınca yalnızca 31/12/2030 tarihine kadar yapılan teşvik belgesi müracaatları değerlendirmeye tabi tutulmaktadır.

2. Yeni Teşvik Politikası ile Öngörülen Düzenlemeler Nelerdir?

Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi, Sektörel Teşvik Sistemi ve Bölgesel Teşvikler olmak üzere üç farklı sistem benimsenmektedir. Bu doğrultuda; Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi'ne ve Sektörel Teşvik Sistemi'ne dahil olan yatırımlar gümrük vergisi muafiyeti, katma değer vergisi istisnası, vergi indirimi, faiz ve kâr payı desteği ve yatırım yeri tahsisinden yararlanabilmekteyken Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi kapsamındaki yatırımlara mevcut desteklere ek olarak makine desteği de sağlanmaktadır. Bölgesel Teşvikler ise Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi ve Sektörel Teşvik Sistemi kapsamında desteklenen yatırımların, bölgesel bazda değerlendirilmesi koşuluyla, sigorta primi işveren hissesi desteği ve sigorta primi desteğinden yararlanmasını sağlamaktadır.

Mahiyeti itibarıyla döngüsel ekonomi yaklaşımıyla uyumlu, doğal kaynakları koruyan, iklim ve sürdürülebilirlik hedeflerine katkı sağlayan, kaynak verimli ve düşük karbonlu üretimi amaçlayan yatırımları ihtiva eden Yeşil Dönüşüm Programı, Türkiye Yüzyılı Kalkınma Hamlesi'ni oluşturan programlardan biridir. Asgari 50 milyon Türk lirası tutarındaki Yeşil Dönüşüm Programı yatırımları, Karar'da düzenlenen detaylı değerlendirme süreçlerine tabi olmaksızın teşvikten yararlanabilecektir.

Bununla birlikte; yukarıda bahsi geçen desteklerden yararlanacak yatırımlar için öngörülen şartlar Karar'da açıkça düzenlenmiş olup bu bağlamda önem arz eden hususlar aşağıdaki gibidir:

- Karar'da Türk lirası cinsinden belirlenen tutarlar her yıl, bir önceki yıla ilişkin yeniden değerlendirme oranı dikkate alınarak takvim yılı başından itibaren güncellenecektir.
- Teşvik belgesinin elektronik ortamda E-TUYS sistemi üzerinden düzenlenmesi; teşvik belgesi kapsamındaki tüm işlemlerin dijital usullerle yürütülmesi ve destekleri uygulayan kurum ve kuruluşların gümrük beyannamesi, elektronik fatura veya elektronik arşiv fatura gibi belgeleri T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığına ("**Bakanlık**") elektronik ortamda sunması gerekmektedir.
- Teşviklerin yatırım tutarıyla orantılı şekilde kullanılmasını teminen teşvik belgesi kapsamında sağlanan katma değer vergisi istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, vergi indirimi, faiz veya kâr payı desteği ile makine desteğinin, yararlanma yılı itibarıyla yeniden değerlendirme oranı ile hesaplanan toplam tutarının gerçekleşen sabit yatırım tutarını aşmaması şarttır.

- Tamamlama vizesi verilmemiş teşvik belgelerinin, yatırımı bütünüyle devreden unvan değişikliği veya mevzuat ya da ortaklık yapısı değişikliği nedeniyle kısmen bölünerek yeni bir teşvik belgesine devredilmesi işlemleri T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Teşvik Uygulama ve Yabancı Sermaye Genel Müdürlüğü'nün iznine tabidir. Tamamlama vizesi yapılmış teşvik belgelerinin ise bütün olarak başka bir yatırımcıya devri mümkün değildir.
- Yatırımın destek süresi boyunca teşvik belgesinde belirtilen bölgede icra edilmesi esastır; bununla birlikte, yatırımın daha az desteklenen veya desteklenmeyen bir bölgeye nakledilmesi halinde, nakledilen bölge için öngörülen destek tutarını aşan kısım ile yeni bölgede mevcut olmayan destek unsurları ilgili mevzuat çerçevesinde geri alınmak kaydıyla yer değişikliği talepleri uygun görülebilecektir. Tamamlama vizesi henüz yapılmamış teşvik belgelerinde, müracaat tarihinde yürürlükte bulunan mevzuata göre daha yüksek destek verilen bölgeye nakil söz konusu ise nakledilen bölgeye ait destekler uygulanacak; tamamlama vizesi tamamlanmış belgelerde ise nakledilen yatırım müracaat tarihindeki mevzuata göre daha fazla desteklenen bir bölgeye taşınıyorsa naklin uygun görülmesi hâlinde destek unsurları revize edilmeyecektir. Söz konusu hüküm, yürürlüğe girdiği tarihten önce düzenlenen tüm teşvik belgeleri bakımından aynı şekilde uygulanacaktır.
- Yatırımın tamamlanması için öngörülen sürenin yatırımcı tarafından Bakanlık'a sunulması, bu sürenin üç yılı aşması hâlinde Bakanlık'ın azami üç yıla kadar kısaltma yetkisinin bulunması, öngörülen sürenin dolması hâlinde ilk sürenin yarısı kadar ek süre tanınması ve mücbir sebepler ile kamu kurumlarından kaynaklı gecikmelerin gerekçelendirilmesi hâlinde ilave süre verme usulü Karar'da ayrıntılı biçimde düzenlenmiştir. Tamamlama vizesi müracaatının süresinde yapılmaması hâlinde belge iptali ve gecikme kaynaklı cezai sorumluluğun yatırımcıya ait olacağı; tamamlama vizesi aşamasında destek şartlarının yerine getirilememesi durumunda müracaat tarihindeki mevzuata uygun olarak desteklerin revize edilmesi ve fazla sağlanan desteklerin 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun ("**Kanun**") hükümlerine göre geri alınması hükmü kabul edilmiştir.

3. Karar'da Düzenlenen Hükümlerin İhlali Halinde Uygulanacak Müeyyideler Nelerdir?

Karar ve ilgili mevzuat hükümlerine aykırı davranılması, teşvik belgesindeki kayıt ve koşulların yerine getirilmemesi, belge ve eklerinde tahrifat yapılması, sahte veya yanıltıcı belge düzenlenip kullanılması, yanlış bilgi beyan edilmesi, makine ve teçhizatın öngörülen süreden önce satılması veya satılmasına sebebiyet verilmesi yatırım ile ekosistem geliştirme planının öngörülen süre ve asgari tutarlarda tamamlanmaması hâllerinde teşvik belgesi derhal iptal edilecektir. Teşvik belgesi iptalinin söz konusu olmadığı, ancak yükümlülüklerin kısmen yerine getirilmediği durumlarda ise ihlal oranında ilgili destekler Kanun hükümleri uyarınca geri alınacaktır. Bu işlemler ve iptal kararları uyarınca tahsil edilecek tutarlarda Kanun hükümleri esas alınacaktır. Ayrıca, finansal kiralama yoluyla edinilmiş makine ve teçhizata ilişkin destekler kısmen veya tamamen finansal kiralama şirketlerinden de geri alınabilmektedir.

4. Sonuçlandırılmamış Teşvik Müracaatları ile Mevcut Teşvik Belgeleri Bakımından Nasıl Bir Prosedür İşlenecektir?

Karar ile 15/06/2012 tarihli ve 2012/3305 sayılı Yatırımlarda Devlet Yardımları Hakkında Karar ile 02/01/2018 tarihli ve 2018/11201 sayılı Cazibe Merkezleri Programı Kapsamında Yatırımların Desteklenmesi Hakkında Karar yürürlükten kaldırılmıştır. Bununla birlikte, Karar'ın yayımı tarihinde henüz sonuçlandırılmamış olan teşvik müracaatları, müracaat tarihinde yürürlükte bulunan mevzuat çerçevesinde sonuçlandırılmaya devam edecek; yatırımcı talep ettiği takdirde bu müracaatlar Karar hükümlerine göre değerlendirilecektir.

Karar'ın yürürlüğe girmesinden önce düzenlenmiş teşvik belgeleri bakımından ise teşvik belgesine esas teşkil eden eski kararlar ve ilgili diğer mevzuat hükümleri aynen uygulanacaktır. Bu doğrultuda, önceki düzenlemeler kapsamında edinilen makine ve teçhizatın Karar kapsamında devri mümkün değildir; yalnızca mevzuat değişikliği veya ortaklık yapısı nedeniyle bağımsız üretim bölümlerine bölünme hâlinde, fazladan sağlanan desteklerin iadesi koşuluyla devre izin verilebilecektir. Karar'da düzenlenen desteklerin kapsamı dışında kalan yatırım konularında daha önceki kararlara istinaden düzenlenmiş ve tamamlama vizesi yapılmamış teşvik belgelerine yönelik kapasite artışına yol açacak makine ve teçhizat ilavesi yapılması mümkün değildir.

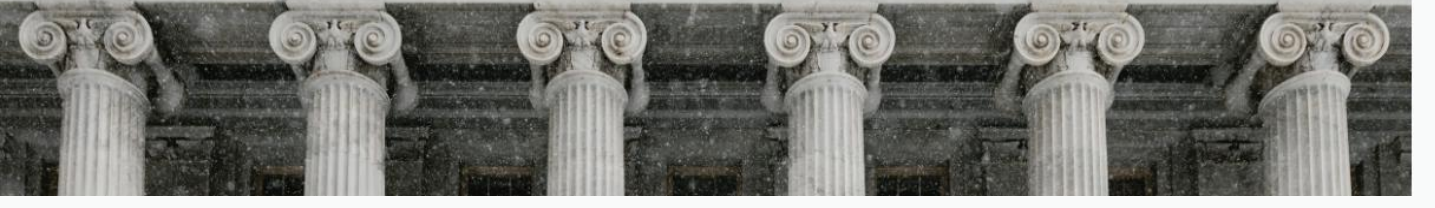
5. Karar Kapsamındaki Teşviklerden Yararlanan Yatırımcıların Aynı Yatırım için İlave Desteklerden de Faydalanması Mümkün Müdür?

Yatırımların diğer kamu kurum ve kuruluşlarının desteklerinden faydalanması halinde bu yatırımlar için Karar kapsamındaki desteklerden yararlanmak üzere Bakanlık'a müracaat edilemez. Bu düzenlemeye aykırı davranılması halinde ise Karar hükümlerine göre verilen destekler geri alınacaktır. Diğer kamu kurum ve kuruluşlarının yalnızca sübvansiyonlu kredi desteğinden veya yatırım kapsamında kullanılan krediyle ilgili diğer bir desteğinden yararlanan yatırımlar, söz konusu krediye Karar'da düzenlenen faiz veya kâr payı desteği ile makine desteği sağlanmaması koşuluyla Karar kapsamındaki diğer destek unsurlarından yararlanabilecektir; bu istisna, tamamlama vizesi yapılmamış önceki kararlara istinaden düzenlenen belgeler için de geçerlidir. Ayrıca, Teknoloji Hamlesi Programı'nda desteklenmesine karar verilen yatırımlar, ilgili mevzuatları uyarınca KOSGEB ve/veya TÜBİTAK'tan doğrudan destek alabilecek ve bu kurumlar ile diğer kamu kuruluşlarından sağlanan destekler, yatırım teşvik belgesine konu yatırımın bütünlüğünün sağlanması kapsamında değerlendirilebilecektir.

III. SONUÇ

Yeniden yapılandırılan teşvik rejimi; vergi, gümrük ve finansman kolaylıklarını dijitalleşme ile bütünleştirerek üretim ve istihdam odaklı büyüme stratejilerinin şeffaflık ve izlenebilirlik temelinde hayata geçirilmesini mümkün kılmaktadır. Bölgesel ve sektörel dengeleri inovasyon ve sürdürülebilirlik ilkeleri çerçevesinde gözeten bu bütüncül yaklaşım, Türkiye'nin uluslararası yatırım çekiciliğini ve rekabet gücünü güçlendirirken adeta yerel kalkınma dinamiklerini besleyen bir katalizör işlevi görmektedir.

Karar metnine bu [bağlantı](#)dan ulaşabilirsiniz.

Serhat Aydın

Yönetici Ortak

+90 532 242 10 28

serhat.aydin@aydin.law

<https://www.linkedin.com/in/aydınserhat/>

Doğa Kale

Avukat

+90 552 452 13 71

doga.kale@aydin.law

<https://www.linkedin.com/in/dogakale/>